בשם ה'

סדור תפלה כמנהג ספרד

חלק ראשון

עם פירוש

תפלה למשה

איש האלהים

אשר התפלל וחנן החסיד והקדוש המקובל ה"ה
כמוהר"ר **משה קורדווירו** זצוק"ל **מצפת**
תוב"ב מקום אשר עמד עליו אדמת קודש הוא
הוא אשר נמע ושתל ספר פרדס רמונים נצר חיי
עולם לשתולים אזן וחקר תקן ספר או"ר יק"ר
מאור הגדול בפירוש הזהר כעצם השמים לטהר.

הסדור הזה הי' עד כה בפון בב"י ועתה זה יולא לאמונה לאור
העולם. וגלוי עליו

סדור אור הישר

הנדפס כבר באמשטרדם הכולל בתוכו ספר אור צדיקים מהרב
הקדוש המקובל מהר"ם פאפירש זצ"ל.

נס ספר דרך החיים

מהגהות המפורסם מהר"י ז"ל מליסא גם נקבצו ונלוו בו כל הנלוה למדר התפלה.
תקון חצות, פרק שירה, תקוני שבת, פרקי אבות,
וכדומה ככל אשר נדפס בסדורים הגדולים.
ועוד נוסף בו דבר קדם פי' רש"י על מגות (מונח מתמניות
עץ המייס להגהות מהר"י חאגיז ז"ל):
סוגע לביהד"פ בהולחות המנות מו"ח יעקב
משה אמקרויט נ"ע מפרעמישלא.

פרעמישלא בשנת התרנ"ב
בדפוס זוסניק, קנאללער עק האמערשמיט

בינה. מלכות. בינה.
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

מלכות נקראת נפן ופריו מהיין המשומר הנמשך מהבינה.

בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן

יסוד. מלכות. ת"ת.
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה

בינה. מלכות. בינה.
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

אימא. מאבא.
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ

הם ודאי יחודים ומצות עליונות מאבא. מהרצון העליון.
בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָנוּ

סוד שבת מאימא ובינ"ה ורתא. מאבא.
וְשַׁבַּת קָדְשׁוֹ

מצד ימין ושמאל מאבא ואימא. מהכתר שעל האחבה.
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן

הוא ירושה לנו.
הִנְחִילָנוּ

בסוד הזכרון מושרשים למעלה סוד ל"ב נתיבות דעובדא דבראשית.
זִכָּרוֹן לְמַעֲשֵׂה

בְרֵאשִׁית

השורש עולה ונקשר למעלה עד סוד הדעת, הנקשר בחכמה תחלה לכלם.
תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי

קֹדֶשׁ

וגורם להקשר החכמה בבינה שהיא בסוד היובל היא י"ם.
זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם

החוקק בנותה שלו בו ונשר הכוס בעלמו. והיין לימת דרביעה על מרבע חיות ומז לימת מזונג בחסד ודין יין מזוג במים שהם לחום ולובן תרין גוונין דילה. על נלח והוד. אם תסכבון בין שפתים ומיד פותח על ייחוד זה בעמידה מפני שהוא מעולם הזכר. וכל מלוי הם בעמידה. שעומדים לכבוד ת"ת. ואומר שבעין תבין שהן ל"ה פרשת ויכולו. ל"ה ברכת הקידוש דהיינו סוד שבעין בסוד דיקנא סיב שה תשע תיקונין שהיא מתקדשת מהשמן העליון וכן מל"ה ויכל"ו ע"ב ושתים נעלמות שהן תרין תיקונין עילאין הם סוד היין סיב בו מים ויין תרין גוונין לוחש ולובן דהיינו סוד י"ה ולמעה מהם שבע ספירות כלולות מעשר הם ו"ה דהיינו שבעין תבין ולהפי פותחין י"וס ה'שמי דהיינו י"ה להשלים ע"ב שמשם למרתי עולם חסד יבנה דהיינו ויכלו ה'שמים והארץ כדפי' לעילא סימן ט' ותיקון שבעים אלו הם ל"ה מן התורה מלד הזכר. ול"ה מדבריהם מלד הנקבה להשלים זכור תורה שבכתב ושמור תורה שבע"פ ע"ב כנודע ל"ה ל"ה. ולכך בפרשת ויכלו תורה שבכתב ל"ה ובברכה תורה שבע"פ ל"ה. ושתים נעלמות שתומות בתורה שבכתב "וס "השמי ובתורה שבע"פ ביין בחודש ולובן דהיינו סוד י"ה נקבה ומחבר בסוד ו"ה תושב"כ ותורה שבע"פ זכו"ר ושמו"ר כדפירשנו. והנה זאת פעם שלישית לפי ויכלו שהיא בסוד נשמה העולה עד החכמה כדפי' לעילא בסי' י' והנה בעובדא דברכות יש ל"ב אלקים הם ל"ב נתיבות חכמה. וכאן יש בפ' שלשה פעמים אלקים שעולים עליהם ודאי שהם שלשה נתיבות חכמה נפלאים שרשים לל"ב ומה שהם במעשה חול ל"ב אלקים נכללו כאן בל"ב תיבין ותנלו השרשים הנפלאים שלשה פעמים אלקים והוא נאמר ויכלו השמים והארץ שכן מושרש כל מעשה ברכות שבע"ת והם ל"ה תיבין ל"ב וג' אלקים. והרי פתיחה ס' שפותח לשבת ל"ב נתיבות חכמה ושלשה רמזים עליהם עוד פותח שביתה ויעבות ברכה ויברך קדושה ויקדש דהיינו סוד שלשה מקורות מג' אבות, שבית"ה ברכ"ה קדו"ש וכין ל"ה לל"ה כוללת שם שהיא ברכת בורא פרי הגפן שהיא נתונה בין ימין ושמאל בין זכור ושמור. בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ והיינו בורא פרי הגפן שהיא המלכות הנק' גפן ופריו מן היין המשומר הנמשך מהבינה וזו חוזר ואומר עוד ל"ה שבייס. שהם ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו דהיינו לימת קדשנו מהבת שמשם מקורי הקדושה במלותיו שהם ודאי יחודים ומלות עליונות מהבת שהוא המלוה המייחד כדפי' בתקונים והבת לונו ורלה בנו מהרצון העליון אחר שקדשנו מהבת ולימת. רלה בנו מהרצון ושבת קדשו דהיינו סוד שבת מלימת וברכ וברתא, קדשו מהבת בהבנה מלד ימין ושמאל מהבת ולימת וברצון

סוד ת"ת ומלכות. מהרצון.
כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ

בסוד החכמה ששם הקדושה.
וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ

מכל הע' שרים.
מִכָּל הָעַמִּים

בינה ת"ת ומלכות. מן החכמה.
וְשַׁבַּת קָדְשֶׁךָ

מן הימין והשמאל. מן הכתר.
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן

לירושתינו. יסוד.
הִנְחַלְתָּנוּ בָּרוּךְ

מלכות. ת"ת.
אַתָּה יְהוָה

סוד ג' אבות והמלכות עמהם ממנה נה"י בתוך הבינה ומתפשט לי"ם לקדש המלכות.
מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת

ובנין מהכתר שעל החכמה המזכרת הנחילנו דהיינו שהוא ירושה לנו כי כמו שהת"ת יורש החכמה והבינה כמודע כך הנחנו שנשמתינו ממנו דומין לו ויורשי, קדושת הספירות העליונות. לכך הנו אומרים המחילנו זכרון למעשה ברלים ת היינו ל"ב נתיבות חכמה דעובדא דברלים שהם כולם מושרשים בשבת ומתיריס ממנו. והיינו זכרו"ן כלם ממש הם סוד הזכרון מושרשים למעלה. תחלה למקראי קדש. הנה כל מעש' ברלים מן החכמה ומתפשט למטה כלומרו כלם בחכמה עתיק: ויש להתפשטות זה סורש המתפלף בחכמה והיינו זכרון למעשה ברלים תחלה הנה השורש עולה ונקשר למעלה עד סוד הדעת הנקשר בחכמה שהוא תחלה למקראי קדש כל הקרואים לקדש דהיינו שהם עולים להאיר מאור החכמה תחלה לכלם הוא סוד השבת בסוד ישראל עלה במחשבה המחזיר שם כל מעשה ברלים וגורם להקשר החכמה בבינה דהיינו זכר ליליאת מלרים. שהבינה בסוד היובל היא יליאת מלרים. ולכך תדיר חמשין זמנין בתורייתא ושם ג' בחינות. הת' זכרון למעשה ברלים בעשר החכמה בתוכיותה הב' תחלה למקראי קדש והוא הדעת החמלעי הג' זכר ליליאת מלרים בבינה דהיינו סוד חכמ"ה דע"ת בינ"ה. ושבת קדשך דהיינו סוד שבת כדפי' בינ"ה ת"ת מלכו"ת קדשך מן החכמה בחסדה מהימין ושמאל עד החכמה והבינה וברלון מן הכתר התחלתנו כדפי' לעיל שממש היא ירושת נחלה לנו. בח"י מקדש השבת. כדפי' לעיל סימן ט' ושותה היין להרחות סוד היין המשומר ומתקן מהשרשים הללו ונכנס בסוד רמ"ח תברים עליונים ומעדנה ומשקה לותם:

סימן שלשה עשר

סעודת הלילה הכוונה הם בכלל כל ענג שבת הוא ממש לענג מפני שהנפש דבק לבשר וכל מלורעי הגוף הנפש מרגשת ולכך הי' הלל לומר לגמול חסד עם העניי' הזשת וכתיב יודע לדיק נפש בהמתו, ומפני דבקות הנפש עם הנפש העליונה ועם הרוח ועם הנשמה מגיע לענג הגוף ענג הנשמה המוספת בשבת ובהגיע הדבר עד הנשמה בהתענגה לותו סוד רוח עליון השורה על ישרלל בסוד מנוחת שבת יהנה מלותו עני"ג ומתענגת מלד התחתונים ממש ומעוררים לה עני"ג מלמעלה ממש ולזה לריך לכוין בכל ענג שבת לל סוד עני"ג ממש שנשפע כל מתיקות מלד הדין והבינה הנמתקת וכל מיני שמיעות מלד החכמ'. ולזה לומר לכלו משמים ושתו ממתקים ולזה רלוי לענג השבת בכל מיני בשמים כפי משת ידו שהבשמי להם רמז למעלה כלומרו גרד וכרכום וכו'. ומגיע עניינם עד הכתר ודומה בכל הספירות והקטרת יוכיח. ויתקן כל מעדנים בלחם ויין ותבשיל ומיני פירות שיש ללחם רמז למלכות עם הת"ת שהוא לחם כדפי' בספי"ר בערכי הכינויים ויין רומז בבינה שבה סוד יין המשומר ותבשיל במלכות שבה סוד התבשילין עם המליחות התחתון שנם ליקי קדרה סוד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ומתחתונים נעשה למע"ה תבשילין ומעטמים כלפר לחב ומיני פירות שם מהת"ת שהם פירות המילן ופירות הת"ת מסמלכות וכל אלו הם תיקוני ע"ג שבת כדפי' ונריך לסדר שלחנו מבעוד יום. ויש יראים מסימנא שיערוך השלחן בי"ב כברות שתי' מערכות שש המערכת דומיא דלחם הפנים הנסדר בשבת ויש שיסדר שלחנו בארבע לבד שתים כנגד שתים. ובשלש סעודות הם י"ב וזו סברת נכונה ויכון שהם שתים מימינו הוא סוד ס"ת בינה דהיינו ה"א במילואה שתים שש המערכת. וכן משמאלו שתים הוא סוד ה"ה מלכות דהיינו ה"א במילואה שתים שש המערכת. והנה לפ"ז הם ה"א ה"א וא"ו הלחם בתולע ומוטל שני הסיון אלו דהיינו לחם מימין ולחם משמאל וקומרם דהיינו סוד הו"ה וכולע מזו לזו דהיינו

שבועה מן הכיבה שמן הימין ומוסכה על המלכות שהיא לחם שבשמאל והיינו סוד המוציא ה' עליונה מוציא לחם בשפעה עד שמגיע לארץ מלכות ולכך בשבת בוצע על שתי ככרות ובחול בצ', להרמות שבחול מוסך מהמלכות דהיינו ה' שבמלכות מוציא לחם מן הארץ מעלמה על עלמה נכח הכיבה שהיא נעלמת. למטה ביום שבת בוצע על שתי ככרות שמורה שמוסך מן הכיבה למלכות ואומר המוציא ה' עליונה מוציא לחם מן הארץ ס"ת תחתונה והמלכי בין שתי הין להוציא הוא ו"ו הבוצע שתי הין אלו לכך נוטל כפר מן הימין וכפר מן השמאל שבשם שתי הין ובוצע מן הימין למשל להמשיך מן הארץ העליונה לארץ התחתונה ועיקר דברים אלו ברעיא מהימנא ובמקומו תמריך לכך סדר השלחן שלשה פעמים בשלש סעודות. תרבע ככרות בכל סעודה שם סוד שתי הין במילואם ושם שתים מערכות שם י"ב ככרות לשלש סעודות ושם שם המערכת. ומכאן בלילה סעודתו במלכות ות"ת והכיבה עמה שבשם נהנים בסעודה ולכך מרבה בסעודת הלילה תבשילין הרבה. מפני שהיא כלולה מימים הרבה מלד התחתונים ומלד העליונים. וכדפי' בזהר פ' יתרו. ובלבד שלא יפנוס תבשילי סעודת היום, ולא יעשום מהם כלום, ושיעור הכיבה לריך שיהיה בחול כזית, דהיינו י' תחתונה ובשבת בכיבה שהיא י' עליונה שמיעורה כביצה י' רבתי ולא י' זעירא דהיינו כזית ובחול שסוד ה' דמוציא היא ה' במלכות כדפירשנו י' של ביעה זעירא כזית. והכה הזית הוא מלד החכמה ויש בו שמן למטה מה מלד הדין אבל י' דכביצה יש בה שיעור קומה שלימה נכלל ועשה שיולא ממנו שיעור קומה שלימה כעודד דהיינו סוד י' הנפתח ועשה שיעור קומה שלימה. ויש בעניים אלו ובכוונת התכילה עוד עניים נוגעים לכל יום. ובחלק שלישי אבאר בע"ה שהם לסדר כוונת הלדק בתכילתו ותיקוני הסעודה לכל יום בע"ה ולא ביארתי כאן אלא מה שנוגע לכבוד שבת, ויש בזהר עניים גדולים בשבר הממדר שלחנו בליל שבת ואיני חושש להאריך בהם:

ויכלל בכלל ענג שבת עניו עונת ת"ח שהיא מליל שבת לליל שבת. ויש בה סוד והעניו

הרשבון הוא שסוד הנהגת החול הוא בסוד עץ הדעת טוב ורע שבעיניו טוב מעטרו"ן ורע שמ"ל כדפי' בשימן ג' ב' והנהגת שבת בעץ החיים סוד התלילות הקדוש והטהור המתלבש בבריאה כדפירשנו. והנה הנשמות הם ג' מיניים הגרוע מכלם הם הנשמות דעץ הרע שהם בני לילית הרשעה והם עזי פנים שבדור והם תתקע"ד דורות, אשר קומתו והם בני בהלה רחמנא ליצלן, ובהשיווג בחול קרוב מלד בהיותו בעניו גרוע ומכוער לגחת אלו לעולם בחותו העת ויכנו רשות לעץ הרע לנטוע נשמות גרועות כאלו בעיפי בני אדם המולידים בגריעות ובדרך רע כחותם שפירש רז"ל ופסרוס והוכיחו בני אדם על תשמישן בחותן הדרכים זה בכלל כל מקום שימלא בית יד לנטוע נשמותיו שם היא מזדמנת מיד. השניה גרוע. ועל כל כך והם נשמות קדושות עשוקות תחת יד לילית והם סוד דעשת העשוקים ואין להם מנחם. ואלו ג"כ הם ביד לילית ונוטעם בעיפי בני אדם בשימלא בית יד בשוגג. וזה לפיהו בשבת בשיהי' השיווג בעניו גרוע ובדרך רע כדפי' וג"כ על עון ועניניים אלו אין ביאורם כאן. השלישית נשמות טהורות קדושות מתחת הקדושה, ואלו נתונות בשוג היפה בחול או בשבת. ויש בין זה לזה כמה מעלות טובות החחת שהנשמות בחול יהיו רוב הפעמים הרחויות להתגלגל מפני שהם תחת ממשלת מעטרו"ן בחולר ידוע וחלר המזומן לכך עד יבוא יום פקודתם שלימים עלות למעלה עד השלמה והשלימות הקדושות הם השלות עד גן עדן עליון ומתגלגלות בשלימות הדור או דבר לוה לאלף דור, וכו', וכיולא בחבר יתבאר במקומו. למטה אותם אלא נשלמו לימים עלות. ולא ירצו את פני המלך עד שתשלמה ויש להם חלר יבוא שהם עומדות שם מזומנות לעת פקודתם יתלבשו בעיפי בני אדם ויתגלגלו ויבאו ואלו הם פירות עץ הדעת עוב לדרך אחד מפני שזו היא הנהגת החול. וזה החלר תחת ידו למשה מגן עדן תחתון וגרוע ממנו ויש לו עוד נשמות שמשכו מעץ החיים וירדו עד היכל לבשת הספיר מהיכל קדש הקדשים, ואלו ג"כ פורחות משם פירות חדשים בחות להתלבש בעיפי בני אדם לפי מזונם בעולמם, ואלו מידי נחתם מהיכל לבשת הספיר לפחות החלת הרוב ושם יאר הרע מתדבק אליהם כנודע. ויתרחב העניין במקום אחר ושם אלו יתמשכו בחול שיש תגבורת ושליטה אל החלת יתלוה אל הנשמה החלוני חלק גדול ויתגבר בו יה"ר ומעומד אל החלת הרבה. וזה טעם ההולדה בימי החול מכעוב תלמידי חכמים מפני תועלת הבניס. למטה כשימשיכו אותם הנשמות מהיכל לבשת הספיר בשבת הנה אין החלת אוכל שהרי הוא בנוקבא דתהומא רבא. יתלוה אל הנשמה יה"ר ולא בתגבורת ומוכשת מאד מן החיים העליון התלילות נפתח

נפתח בשבת ויש לה נשמות קדושות מתלילות ולבישם בבריאה, ילירה, ועשי'. וכשהנשמה בלה מהיכל העליון בשבת הנה לותה הנשמה יסתייע מאד מהשורש העליון וימשך ברוחניות העליון ותתקדש כפי מליותה מלמעלה. ויש בזה כמה עניינים תשמעם במקום אחר. אין זה מקום ביאורם מפני שהנשמה הזאת לא תתהוה בהיכלות הויה כלותה הנשמה המתהוה מהיכל קודש הקדשים להיכל לבשת הספיר. ויש בעניינה סתרי דברים ולריך ביאור רחב ואין זה מקומו. ורבו הספיקות המופלות בדרוש הזה היאך תתהוה הנשמה מתלילות בריאה כלי ילירה. ולא יתהוה בילירה הרי ידעו שניים אלא דרך קלרה נאמר שהווייתה בשבת בהיכלות בתוספת מעלה ויחוד וקשר ויגביר בחינת התלילות מעש"ב בחול ויעזב העניין למקומו. ובחול אין מקור עץ החיים נפתח כלומרו שער החלר הפנימית הפוסק קדיש שבת ימי המעשה יהיה סגור וכו'. עד כאן דבריו בסוד הנולדה ויהי' לפי זה עניין זה הזהרה לעת הנולדה לבד. למטה חז"ל אמרו שתם ת"ח וכו' ולא חלקו בין מעוברת למיקה וזקנה הרחוי' להתעבר. למטה סוד העניין נוסף על תועלת הבניס כמכר הוא הטוב היא מלוה מן המלות לשאר מלות התורה בהנחת תפילין ולילית וכיולא ועלתה במעלה יותר ויותר מפני שאין לך מלוה שילומה ממש לל הזיווג העליון בכל לדדיו כמו המלוה הזאת מפני שאשר מלות התורה ירמזו בלשם והדמות העליון לייחד הספירות. למטה רמז רחוק מאד, אבל סוד הזכר והנקבא הם ממש סוד הספירות העליונות כאומרו נעשה אדם וייחודם וזווגם רמוז הזיווג העליון כאומרו. ואין שייכים בלל שכיבה כפי' הזיווג רחוק מכל מיני כיעור. ולא לחם היא המלוה הרשעה, הרמוזה בתורה פרו ורבו וכו' ויכלול אפי'.. לא תהו ברחה ויכלול אפי' במיני חיה ובהמה ואפי' הטמאים דהא אסור לפרוסי כלבא דכתיב ובחלכם לא תעשו ופי' ר"ל כאלו שממעט הלשם והדמות וכמה הזהירו במלוה זו יותר משאר מלות. ועתה כל עניו. יהי' לפי עניו ומעלתו. אשר העם שיש להם נשמות חול עומדת אפי' בחול מפני שזווגם יגרום זיווג החול במעטרו"ן. ועם היות שהרשעה שולטת אינה ערו"ה ומותר להזדווג בחול ויעשו זיווג כפי מדתם שהם בעץ הדעת טוב דא יהי' טוב מעטרו"ן ורע דא יהי"ר שמ"ל והיינו סודם ורמיזתם וזיווגם. למטה תלמידי חכמים שמדתם עץ החיים והם בהבדלה מעץ הדעת טוב ורע שכלה טוב בעץ החיים, אם יעשו זווג בעץ הדעת טוב ורע שסוד הרע גם כן יש לו שליטה הנה יגרמו להם ערו"ה בחול אם יהי' זווגם בחול ויאמר בהם ערות כלתך לא תגלה דהיינו שהם גורמין שהכלה שהיא רומזת לבחת תלמידי חכמים, דהיינו כלתם שיהי' בה ערות הנמלחת ושולטת בחול. ואם מסרסרין עלמם אלא יהי' חלק בשיפה הנה ערב כלל אלא דוקא ביום השבת. שאין רע שולט כלל. והוא מה שרמזו בזהר פ' אחרי מות בשפוק ערות כלתך לא תגלה:

ובענין בוונת גופו של מעשה, דע, כי הזכר יש בו רמ"ח, וכן בת"ת סוד רמ"ח איברים עליונים, והם כלולים אלו בלו רחמונות ברחם ובהם בחינות כמספר האברים וכן בזרועות חסד גבורה ובהם בחינות כמספר האברים ובנוף ת"ת ובהם בחינות כמספר האיברים וכן בנלח הוד יסוד הירכים והיסוד והרגלים ובהם איברים במספר לבחינות. וכן הם סוד הנקבא רמ"ח איברים. ויש לה רכ"ב מרבע נוספות כדפי' רז"ל ויש בסודם בעולם המלאכים כדפי' בפ' ויהלא סי' . . . ובפאר יתחברו הזכר והנקבא תחתונים יכוונו ממש קשר ויחוד חותם העליונים רמ"ח ברמ"ח בממש התקשרות הבשר בבשר, ויכוין בסוד היחוד העליון. וזהו סודו וכוונתו. רחמונה יהחן ידיו מחלות לילה ואילך ויטהר מחשבותיו ויפנה מחשבתו מכל מחשבה רעה, ומה גם יהרהר תשובה מחטאיו וירבה תפלתו כפי כחו. ואח"כ ישמחנה בדברי מלוה ויקרב דעתה אל הקדושה וייעיב כוונתה כפי כחו. ואח"כ יכוין בסוד היחוד שהוא בבחינת ת"ת והיא בבחינת המלכות, ויחבק תחלה בזרוע שמאל תחת לראשה ויכוין בסוד הגבורה המוחזת במלכות בבחינת השמחה אל הזיווג לא בחינת דין. ואח"כ מימין יחבק מלמעלה לראשה כדי לכלול התפארת בימין ובשמאל. ואח"כ יכוין ביחוד תרבעה פנים שבי פני הנקבא ושבי פני הזכר, שהם תרבעה לותיות יהו"ה ותרבעה זרועות הם תרבעה כנפים שהם שם אדנ"י ומרמז אל יחוד שם יאהדונה"י ויכוין שסוד רחם בחסד גבורה הם ג' רחמונות שבו בשלם רחמונות שבה, והזרועות הם חסד גבורה שבו בחסד גבורה שבה. ואח"כ גוף בגוף שהם שם קלוות בשם קלוות ובתרין שוקין בלה והוד ובשמה יסוד בתרין שוקין שבה וסוד הברית י' המקשר סוד ד' של אחד דהיינו ק"ת עם אחו"ת דהיינו אחד ושוקן י' של ד' קשר ק"ת תשע ספירות עליונות עם מלכות ולכך יכוין היסוד לתוך מליותו הד' להשלימה שיין לה לות ברית, והזכר משלימה ואותו האבר חיין כלול בה וחיין כלול בו והיינו זכר ונקבה

ונקבה מיוחדים בענין שבמיעור קומה שבו עשר ובה עשר, והיינו סוד עשרה עשרה שבקל הקדם, ועשר שלה הם פוסים ממטה למעלה במליאות תיקון הגוף, ועשר שלו פוסים ממעלה למטה במליאות תיקון הגוף ויכוין בשבע הפיקות של סוד חבור רוחא ברוחא דהיינו פרימיות הספירות. כדפי' בספ"ר בשער מהות והנהגה ובשע הפיקין שבע ספירות מיוחדות ונקשרות בשלש רמשונות שהם פה שברחם מלכות שבשלש רמשונות ויכוין ביחוד עיניים וחוטם זה בזה ויכוין בחוטמו של סוד בחינת היסוד המוסף הזרע והאור מהחכמה עליונה ומשם יכוין בכל כוחותו להמשיך ממוחא דאריך אל מוחא דזעיר חכמה ממש. ומשם אל הביניה בסוד תיקוני דריעא ומשם אל דרך בו עובר ויולא מסוד י' של שם חכמה י' שבשם יהו"ה אל י' של שם אדנ"י ליסוד, ומשם דרך בו עובר ויולא מסוד י' של שם חכמה י' שבשם יהו"ה אל י' של שם אדנ"י דחיזי טפה כלולה מעשר. וזה יהי' בעת בחינת הטיפה ממנו אלי' דהיינו עשירית הטיפה סולת בלי פסולת כלל והיא בלולה בשמן בסוד כתית ע"י היסוד כדפי' בסוד התנועה, והיא נשפעת למלכות, וכמו מליאות קדושת הזיווג בליל שבת. היא קדושתה בליל עבילה, דלגבי דידיה קדושתו בקדושת שבת כיון שאמר מלות נדה כהלכתה, וכן פי' ר"ש בזהר פ' נרשתית ובדרך זה יהי' מלוה זו בתקנה. ויש שרלו להוסיף קדושה ולבעול דרך סדין והזהר והשמר. דבשל שבתו לחסידותייהו אע"ג הוא פירוד בין זכר ונקבה. וקרוב להוליד פסולים בעין זה אלא והיו לבאר מחד כתיב אלא יהי' דבר חוץ ביום לביאה כלל וכן פירשו בתיקונים. ויש עוד במלוה זו עניינים אבחרם במקומם בעה"י. וזה יספיק בזה. ובענין השכמת חצות לילה. ר' שמעון פתר ליל שבת ואמר שאמן לנקבה בשמים הטובה מפני שחצות לילה שכיחה היא מתתקנת על העוסקים בתורה והיא בגן עדן תתתא ולריכה התעוררת מן התחתונים. למנה בליל שבת בשמות ורוחות ונפשות בגן עדן עלאה ושם היא מתתקנת עליהם. ואינה לריכה התעוררת מן התחתונים הבשמי' ולכך נתנו לנקבה התחתונה לעוסקה. כדי להמשיך בשמות שם רשויה להתעבר ושם נאו לייחוד המוכר. ושם אין לו נקבה. לריך להשלים היחוד הזה בדבור כדפי' בזהר פ' . . עד כאן :

(וקודם שיבצע על שתי כוכרות יאמר זה

לְמִבְצַע עַל רִפְתָּא. כְּוִיתָא וּכְבֵיעָתָא. תְּרִין יְדִין נָקְטָא. סְרִיסִין וּפְרִישִׁין:
מְשַׁח וְיָתָא דַכְיָא. הְטַחֲנִין רַחֲיָא . וְנָגְדִין נַחֲלָיָא . בְּגַוֵּהּ בִּלְחִישִׁין :
הַלָּא נִימָא רָזִין . וּמְלִין הְגָנִיזִין . דְּלִיתְהוֹן מִתְחַזְיִין. טְמִירִין וּכְבִישִׁין :
אִתְעַטָּרַת כַּלָּה . בְּרָזִין דְּלְעֵלָּא . בְּגִי הַאי הִלּוּלָא . דְּעִירִין קַדִּישִׁין :

זמירות ליל שבת

סם המחבר משה

כָּל מְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי כָּרָאוּי לוֹ. כָּל שׁוֹמֵר שַׁבָּת כַּדָּת מֻחֲלָלוֹ. שָׁכְרוֹ הַרְבֵּה מְאֹד עַל פִּי פָּעֳלוֹ . אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל דִּגְלוֹ. אוֹהֲבֵי יְהוָה הַמְחַכִּים בְּבִנְיַן אֲרִיאֵל. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׁישׁוּ וְשִׂמְחוּ בְּמַקְבִּלֵי מַתַּן נַחֲלִיאֵל. גַּם שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וְאִמְרוּ לָאֵל . בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל : הוֹרֵנִי יְהוָה זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבוֹ. הַמְאַחֲרִים לָצֵאת מִן הַשַּׁבָּת וּמְמַהֲרִים לָבֹא . שִׂמְּחִים לְשָׁמְרוֹ וְלַעֲרוֹב עֲרוּבוֹ. זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ : זָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה בְּמִצְוַת שַׁבָּת גְּרוּסָה . חֲרוּתָה לְיוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּבֵלָה בֵּין רֵעוֹתֶיהָ מְשֻׁבָּצָה . טְהוֹרִים יִירָשׁוּהָ וְיַקְדִּישׁוּהָ בְּמַאֲמַר כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: יוֹם קָדוֹשׁ הוּא מִבּוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ . כָּל זֶרַע יַעֲקֹב יְכַבְּדוּהוּ כְּדִבֵּר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ . לָנוּחַ בּוֹ וְלִשְׁמוֹחַ בְּתַעֲנוּג אָכוֹל וְשָׁתוֹ . כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ

אוֹתוֹ : מְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ לְיוֹדְעֶיךָ אֵל קַנָּא וְנוֹקֵם. נוֹטְרֵי לְיוֹם הַשְּׁבִיעִי זָכוֹר וְשָׁמוֹר לְהָקֵם . שַׂמְּחֵם בְּבִנְיַן שָׁלֵם בְּאוֹר פָּנֶיךָ תַּבְהִיקֵם . יְרֻוְיוּן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַּשְׁקֵם: עָזוֹר לַשּׁוֹבְתִים בַּשְּׁבִיעִי בְּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר עוֹלָמִים . פּוֹסְעִים בּוֹ פְּסִיעָה קְטַנָּה . סוֹעֲדִים בּוֹ לְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים . צִדְקָתָם תַּצְהִיר כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים . יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַהֲבַת תְּמִים. יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים :

סם המחבר משה בן מנשה

מְנוּחָה וְשִׂמְחָה אוֹר לַיְּהוּדִים. יוֹם שַׁבָּתוֹן יוֹם מַחֲמָדִים. שׁוֹמְרָיו וְזוֹכְרָיו הֵמָּה מְעִידִים . כִּי לְשִׁשָּׁה כֹּל בְּרוּאִים וְעוֹמְדִים : שְׁמֵי שָׁמַיִם אֶרֶץ וַיַּמִּים. כָּל צְבָא מָרוֹם גְּבוֹהִים וְרָמִים . תַּנִּין וְאָדָם וְחַיַּת רְאֵמִים . כִּי בְיֵהּ יְהוָה צוּר עוֹלָמִים : הוּא אֲשֶׁר הִבָּר לְעַם סְגֻלָּתוֹ. שָׁמוֹר לְקַדְּשׁוֹ מְבוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ . שַׁבָּת קֹדֶשׁ יוֹם חֶמְדָּתוֹ . כִּי בוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מַלְאַכְתּוֹ : בְּמִצְוֹת שַׁבָּת אֵל יַחֲלִיצֵךְ . קוּם קְרָא אֵלָיו יָחִישׁ לְאַמְצֵךְ . נִשְׁמַת כָּל חַי וְגַם נַעֲרִיצֵךְ . אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה כִּי כְבָר רָצָךְ : בְּמִשְׁנֶה לֶחֶם וְקִדּוּשׁ רַבָּה. בְּרוֹב מַטְעַמִּים וְרוּחַ נְדִיבָה. יְזַכּוּ לְרַב טוּב הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ . בְּבִיאַת גּוֹאֵל לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא :

סם המחבר מנחם

מַה יְּדִידוּת מְנוּחָתֵךְ אַתְּ שַׁבַּת הַמַּלְכָּה. בְּכֵן נָרוּץ לְקָרָאתֵךְ בּוֹאִי כַלָּה נְסוּכָה . לְבוּשׁ בִּגְדֵי חֲמוּדוֹת לְהַדְלִיק נֵר בִּבְרָכָה . וַתֹּכֶל כָּל הָעֲבוֹדוֹת לֹא תֵעָשׂוּ מְלָאכָה. לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בְּרִבּוּרִים וּשְׁלָיו וְדָגִים : מֵעֶרֶב מַזְמִינִים כָּל מִינֵי מַטְעַמִּים. מִבְּעוֹד יוֹם מוּכָנִים תַּרְנְגוֹלִים מְפֻטָּמִים. וְלַעֲרוֹךְ בּוֹ בַּמָּה מִינִים . שְׁתוֹת יֵינוֹת מְבֻשָּׂמִים. וְתַפְנוּקֵי מַעֲדַנִּים בְּכָל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים : לחתענג נַחֲלַת יַעֲקֹב יֵרָשׁ בְּלִי מְצָרִים נַחֲלָה . וְיַכְבְּדוּהוּ עָשִׁיר וָרָשׁ וְתִזְכּוּ לִגְאֻלָּה . יוֹם שַׁבָּת אִם תִּשְׁמְרוּ וְהָיִיתֶם לִי סְגֻלָּה . שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבוֹד. וּבַשְּׁבִיעִי נָגִילָה: לחתענג חֻפָּצֵיךְ אֲסוּרִים וְגַם לַחְשׁוֹב חֶשְׁבּוֹנוֹת . הָרְהוּרִים מְתָרִים וּלְשַׂדֵּךְ הַבָּנוֹת . וְתִינוֹק לְרַמְּדוֹ סֵפֶר לְמַנְצֵחַ בִּנְגִינוֹת . וְלַהֲגוֹת בְּאִמְרֵי שֶׁפֶר . בְּכָל פִּנּוֹת וּמַחֲנוֹת : לחתענג הִלּוּכֵךְ תְּהֵא בִּנְחַת . עֹנֶג קָרָא לַשַּׁבָּת . וְהַשִּׂנְאָה מִשְׁבָּחַת . בַּת נֶפֶשׁ מְשִׁיבַת. בְּכֵן נַפְשִׁי לְךָ עָרְגָה. וְלָנוּחַ בְּחִבַּת. בַּשּׁוֹשַׁנִּים סוּגָה. בּוֹ יָנוּחוּ בֵּן וּבַת : לחתענג מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא . יוֹם שַׁבָּת מְנוּחָה . כָּל הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ . יְזַכּוּ לְרוֹב שִׂמְחָה . מֵחֶבְלֵי מָשִׁיחַ יֵצְלוּ לִרְוָחָה . פְּדוּתֵנוּ תַּצְמִיחַ וְגָם יָגוֹן וַאֲנָחָה : לחתענג

סם המחבר יהונתן חזק

יוֹם שַׁבָּת קֹדֶשׁ הוּא . אַשְׁרֵי הָאִישׁ שׁוֹמְרֵהוּ . וְעַל הַיַּיִן זָכְרֵהוּ . וְאַל יָשִׂים אֶל לִבּוֹ . הַכֹּס רֵק וְאֵין בּוֹ . יִשְׂמַח וְיֵרֵוֶה. וְאִם לֹוֶה. הַצּוּר יִפְרַע

The Treatise on Holiness which partly deals with rites of union and procreation. One of the first kabbalists, R. Yehuda ben Yaqar, who composed a vast commentary on prayer and benedictions, already gives conjugal copulation the status of a symbolic imitation of the relation between the divine Bridegroom and the Community of Israel. He mentions this with regard to the benediction to be recited before coitus — a ritual practice described in the book *Halakhot Gedolot* (at the beginning of 'The Rules on Marriage Contracts'), but fallen into disuse and rejected by a majority of ruling authorities. Here is a version of the text in question:

> There are newly wed who say the following benediction before coitus: '[Blessed art thou Lord our God, king of the world], who has planted a walnut-tree in the garden of Eden', as a function [of the verse] 'I have descended into the garden of the walnut-tree' (Song of Songs 6:11), said by the Holy One, blessed be he, the Bridegroom, to Israel, the Bride, and for many reasons the bride has been compared to a walnut.[27]

This first trace of the importance given by kabbalists to coupling as a ritual act is indicative of their perception of its symbolic significance. Many writings go into great detail on this question; we will only partially cite here a piece that is particularly rich and exhaustive in order to demonstrate how kabbalistic conceptions of the sexual union on high were transformed into meditational motifs which were to be dwelt upon during sexual intercourse. In the text we are about to read – a work of R. Moses Cordovero (1522-1570) – the bodies of the partners, down to each limb and organ, represent a parallel structure constituting the different attributes of the divine world of emanation:

> On the subject of the meditation in the course of the [sexual] act, it should be known that the male comprises 248 organs, so too *Tiferet* is the secret of the 248 organs on high. They comprise the first three [*sefirot*] at the level of the head, and as many aspects (*beḥinot*) as the number of organs. The same at the level of the arms, [which represent the *sefirot*] *Ḥesed* and *Gevurah* and as many aspects as the number of organs. And in the trunk: *Tiferet* and as many aspects as the number of organs. So too in [the *sefirot*] *Neṣaḥ*, *Hod*, *Yesod* [which correspond] to the sides, to the foundation [i.e. the penis] and to the feet, in which the organs are as many aspects. This is the case likewise of the secret of the female: she has 248 organs [...] When the male and the female below

---

[27] R. Yehudah ben Yaqar, *Commentary to the Prayers*, ed. S. Yerushalmi, II, Jerusalem, 1969, II, p. 44: יש חתנים מברכים קודם ביאה: אשר נטע אגוז בגן עדן על שם אל גנת אגוז ירדתי שאמר הקב"ה החתן לישראל הכלה ועל כמה דברים נמשלה כלה לאגוז.

conjoin, they meditate on the liaison and the union of the Male and the Female on high: 248 [organs] joined to 248 [organs], as really the attachment of flesh to flesh. One will thus meditate on the secret of the superior union. Here is its mystery and the meditation required with regard to it: firstly one will wash one's hands at midnight or during the hours that follow and will purify one's consciousness and void the spirit of all evil thought; one could also meditate on the repenting of one's faults and prolong one's prayer according to one's force. Then [the man] will gladden his wife with speech relating to the commandment [of sexual union], at the same time he will bring his awareness closer to the sacred. He will conduct his meditation to the best, according to his force. Then he will undertake to meditate on the secret of the embrace: he is at the level of *Tiferet*, she is at the level of *Malkhut*; the man will thus embrace the head of the woman with his left arm which he will place beneath, meditating on the mystery of the *Gevurah* taking hold of *Malkhut*, in the joyful aspect in view of coupling and not in the aspect of judgment (*din*). Then with his right he will embrace the head from above, in order to include love in the right and the left. After which he will meditate on the union of the four faces, the two faces [of the face] of the female with the two faces [of the face] of the male, which are the four letters [of the divine name] *YHWH*. The four arms are the four wings which are the name *'Adonai* [Lord] and allude to the union (*yiḥud*) of the name *YAHDONHY* [the letters *YHWH* combined with the letters *'ADNY*]. He will bear in mind that the secret of the head against the head [implies] that the first three *sefirot* which are in him [unite] with the first three *sefirot* which are in her [*Keter*, *Ḥokhmah*, *Binah* of the Male reunite with their homologue in the Female]. He will think that the arms, which are *Ḥesed* and *Gevurah* which are in him [unite with] *Ḥesed* and *Gevurah* [that is, the arms] which are in her. He [will then be aware] that body in body, that is to say, the six extremities [the six lower *sefirot* which are in him rejoin] the six extremities [which are in her], that the two thighs, i.e. *Neṣaḥ* and *Hod*, the penis, i.e. *Yesod*, [rejoin] the two thighs which are in her. The secret of the Alliance is [the letter] *yod* which links the secret of [the letter] *dalet* (ד) [to the word] *'ehad* (One), that is to say, of the Brother (*'aḥ*) with the Sister (*'aḥot*), which gives *'eḥad* (One), and the trunk of the *yod* found in [the letter] *dalet* links the Brother — the nine upper *sefirot* — to *Malkhut* [the Sister]. It is in this way that the man will cause *Yesod* to penetrate into the heart of the domain of *dalet*, in order to complete it, for [the woman] does not possess the sign of the alliance. The male completes her and this member is half included in her and half included in him: male and female unite in such a manner that in the *Shi'ur Qomah* which is in him there are ten [*sefirot*] and in that which is in her there are ten. This is the secret of: 'Ten, ten, the bowl, following the *sheqel* of the sanctuary' (Num. 7:86). The ten belonging to her are oriented from below upwards in the field of the reparation (*tiqqun*) of the body,

and the ten belonging to him are orientated from on high downwards in the field of the reparation of the body. He will meditate, during the seven kisses, on the secret of the union of the breaths, which constitute the interiority of the *sefirot* [...] The seven kisses are the seven *sefirot* which link and unite to the first three [*sefirot*], for they form the mouth of the head, i.e. *Malkhut*, which is in the first three [*sefirot*]. Then he will meditate on the union of the eyes and the nose, those of one in those of the other. In his movement [of penetration] the man will meditate on the secret of the phase during which the *Yesod* gathers the semen and the light from the *Ḥokhmah* on high, it is on the latter that he will meditate with all his awareness in order that the *Ḥokhmah* sheds itself from the brain of the *'Arikh* [*'Anpin*] to the brain of the *Zeir* [*'Anpin*], and from there towards *Binah*, in accordance with the secret of the head ornaments, and from there, through the central column [*Tiferet*], towards the two eggs of the male [the *sefirot Neṣaḥ* and *Hod*], which cook and prepare [the luminous semen] then give it to *Yesod*, through which it passes and emerges from the secret of the *yod* of the [divine] Name, [*Ḥokhmah*] being the *yod* of the name *YHWH*, in the direction of the *yod* of the name *'Adonai*, which is a drop including the ten [*sefirot*]. This happens at the moment of the donation of the drop coming from him to her, namely: 'a tenth part of an ephah of fine flour' (Lev. 5:11), without any waste, and it is 'kneaded in oil' (ibid. 2:5 et pass.) in conformity with the secret of the 'crushing' (Ex. 29:40 etc.) effectuated by the *Yesod*, as we have explained in regard to the movement [of penetration]. Then [the drop] is shed in *Malkhut*.[28]

---

[28] *Tefillah le-Moshe*, vol. I, fol. 213a-b: ובענין כוונת גופו של מעשה, דע, כי הזכר יש בו רמ״ח, וכן בת״ת סוד רמ״ח איברים עליונים, והם כלולים שלש ראשונות בראש ובהם בחינות כמספר האברים וכן בזרועות חסד גבורה ובהם בחינות כמספר האברים וכן בנצח הוד יסוד הירכים והיסוד והרגלים ובהם איברים במספר לבחינות. וכן הם סוד הנקבה רמ״ח איברים...וכאשר יתחברו הזכר והנקבה תחתונים יכוונו ממש קשר ויחוד אותם העליונים רמ״ח ברמ״ח כממש התקשרות הבשר בבשר, ויכוין בסוד היחוד העלין. וזהו סודו וכוונתו. ראשונה ירחץ ידיו מחצות לילה ואילך ויטהר מחשבותיו ויפנה מחשבתו מכל מחשבה רעה, ומה גם יהרהר תשובה מחטאיו וירבה תפלתו כפי כחו. ואח״כ ישמחנה בדברי מצוה ויקרב דעתה אל הקדושה וייטיב כוונתה כפי כחו. ואח״כ יכוון בסוד החיבוק שהוא בחינת הת״ת והיא בבחינת המלכות, ויחבק תחלה בזרוע שמאל תחת לראשה ויכוין בסוד הגבורה האוחזת במלכות בבחינת השמחה אל הזיוג לא בחינת דין. ואח״כ מימין יחבק מלמעלה לראשה כדי לכלול האהבה בימין ובשמאל. ואח״כ יכוין ביחוד ארבעה פנים שני פנים הנקבה ושני פני הזכר, שהם ארבעה אותיות יהו״ה וארבעה זרועות הם ארבעה כנפים שהם שם אדנ״י ומרמז אל יחוד שם יאהדונה״י ויכוין שסוד ראש בראש הם ג׳ ראשונות שבו בשלש ראשונות שבה, והזרועות הם חסד גבורה שבו בחסד גבורה שבו. ואח״כ גוף בגוף שהם שש קצוות בשש קצוות ובתרין שוקין נצח והוד ובאמה יסוד בתרין שוקין שבה וסוד הברית ״ המקשר סוד ד׳ של אחד דהיינו א״ח עם אחו״ת דהיינו אחד ועוקץ ׳ של ד׳ קושר א״ח תשע ספירות עליונות עם מלכות. וכלך יכנס היסוד לתוך מציאות הד׳ להשלימה שאין לה אות ברית, והזכר משלימה ואותו האבר חציו כלול בה וחציו כלול בו והיינו זכר ונקבה מיוחדים בענין בשיעור קומה שבו עשר ובה עשר, והיינו סוד עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, ועשר שלה הם פונים ממטה למעלה במציאות תיקון הגוף, ועשר שלו פונים ממעלה למטה במציאות

The first part of the text poses a general principle: the totality of the organs of the human body, numbered at 248 by the old aggadic tradition, corresponds, almost to the detail, to the components of the structure of the Divinity. Two *sefirot*, *Tiferet* and *Malkhut*, are considered to be containing in themselves the totality of the *sefirot*. The couple formed by them encompasses the rest of the *sefirot* as if the latter were only parts within a whole comprising two poles, one of them corresponding to the masculine partner of the human couple, the other to the feminine partner. Each member of the body of one or the other corresponds to a sefirotic element present in *Tiferet* (for the male) and in *Malkhut* (for the female). The reunion of each particular organ with its homologue in the partner's body during sexual union theurgically assures the reunion of their superior parallels. The conjugal relation follows a progression in the course of which the union becomes more and more complete, in close correspondence with the hierarchy of the union between the diverse divine members composing the *sefirot Tiferet* and *Malkhut*. The body of the man and that of the woman are explicitly considered to be like a *Shi'ur Qomah*, an ancient expression deriving from the mysticism of the *Hekhalot* or Palaces (first centuries of the common era), where it designated the measure of the stature of the divine body (or of the divine Glory). The structure of the body of the man is the same as the structure of *Tiferet*, similarly for the body of the woman with regard to *Malkhut*. The right arm, for example, corresponds to *Ḥesed*, a *sefirah* which is here only an element, an organ of *Tiferet*, taken as an entire sefirotic system, known as *Shi'ur Qomah*. It is the same with the members of the woman with respect to *Malkhut*, which is here likewise a complete sefirotic structure, except for a spiritual organ: *Yesod*, which corresponds to the penis. The latter is lacking in the feminine *Shi'ur Qomah*: the sexual relation aims at fulfilling this lack. The penis engaged in the vagina is partly in the man, partly in the woman. The same is true of the *Yesod* at the higher level, partly in *Tiferet*, partly in *Malkhut*. In this way, conjugal union is a way of sharing the phallus. A good part of the text is devoted to the meditations that the partners should engage in

---

תקון הגוף ויכוין השבע נשיקות אל סוד חבור רוחא ברוחא דהיינו פנימיות הספירות. כפי׳ בספ״ר בשער מהות והנהגה ושבע נשיקין שבע ספירות מיוחדות ונקשרות בשלש ראשונות שהם פה שבראש מלכות שבשלש ראשונות ויכוין ביחוד עינים וחוטם זה בזה ויכוין בתנועתו אל סוד בחינת היסוד האוסף הזרע והאור מהחכמה עליונה ומשם אל הבינה בסוד תיקוני דרישא ומשם אל דרך קו האמצאי אל תרין ביעין דדכורא המבשלים ומתקנים אותו ונתן ליסוד, ומשם דרך בו עובר יויצא מסוד י׳ של שם חכמה י׳ שבשם יהו״ה אל י׳ של שם אדנ״י דאיהי טפה כלולה משער. וזה יהי׳ בעת נתינת הטיפה ממנו אלי׳ דהיינו עשירית האיפה סולת בלי פסולת כלל והיא בלולב בשמן בסוד כתית ע״י היסוד כדפי׳ בסוד התנועה, והיא נשפעת למלכות.

during sexual union: each corporeal gesture should be imaginarily ascribed to the relations between the organs constituting the *sefirot*. The final act, ejaculation, symbolizes – in the strongest sense of the word – the passage of the seminal light, the divine influx, from the point of *Yesod*, identified with the letter *yod*, the Thought or *Ḥokhmah* on high, into *Malkhut*. The tension which precedes the ejaculation should also be redacted or redirected to the initial passage of the spiritual semen from the brain of *'Arikh 'Anpin*, or Long-Face (*Keter*), to *Zeir 'Anpin*, the Small-Face (which corresponds, still following the terminology of the *Zohar* to which this text refers to *Tiferet*). More exactly, R. Moses Cordovero expressly indicates that it is the meditation accompanying sexual tension, which, when conducted in the correct order and brought into relation with the divine superior structures, brings about the shedding of seminal light — the influx of emanation — from the summit of the organism to its base, *Malkhut*. The luminous drop shed in this way contains a particle of the spiritual substance issuing from the totality of the sefirotic body and holding within itself all the aspects of the divine being. The same applies to the seed of the parents, which is their concentrated essence.

It goes without saying that a part of the process of spermatogenesis described here depends on the conceptions of antique medicine. But it is difficult to escape from the feeling of déjà vu when this text is compared to certain tantric writings, in particular those transcribed and commented upon by Mircea Eliade, in his article entitled 'Spirit, Light and Semen'.[29] Of course, the cultural and ethical horizon is extremely different, but very many structural homologies remain intriguing. It is not within our intentions here to try and interpret them, but it was necessary at least to point them out.